

Описъ на старинитѣ.

I.

Крѣпости.

Въ Ломско крѣпоститѣ се срѣщатъ само край рѣкитѣ. Крѣпоститѣ датиратъ отъ най-старитѣ врѣмена до края на срѣдния вѣкъ; въ турско врѣме, съ малки изключения, повечето сж пропаднали и запустѣли; най-стари крѣпости срѣщаме въ укрѣпленията на нѣкои плоски могили отъ доисторичния периодъ, които затова носатъ и название „Кале.“

По положението си крѣпоститѣ се намиратъ въ долинитѣ на низки затулени мѣста (укрѣпени плоски могили и римски станции) или на високи недостѣпни мѣста върху скални носове или скални ивици.

Интересни сж двѣ или три крѣпости въ една мѣстность, както крѣпоститѣ на гр. Велико Търново.¹⁾

Крѣпоститѣ сж строени отъ камененъ материялъ (рѣдко тухленъ) съ хоросанъ; има и само каменни огради безъ хоросанъ, които, вѣроятно, сж служили като бранища (refugie) на околното население. Намиратъ се и окопови укрѣпления и смѣсени — отъ части окопови и отъ части зидени. На много мѣста сж явни подновявания (реставрации) и поправки въ по-нови врѣмена.

Крѣпоститѣ съ малки изключения сж почти напълно съсипани: порти и кули личатъ само въ видъ на каменни купища въ каменни насипи, които сж се образували отъ развалинитѣ крѣпостни зидове. За жалость, и въпрѣки строгостта на закона за старинитѣ и въпрѣки прѣдостатѣчния естественъ строителенъ материялъ на всѣкъждѣ въ Ломско — много отъ развалинитѣ служатъ до днесъ за камѣноломи и то даже за държавни и общински прѣдприятия.

Описътъ за крѣпоститѣ разпрѣдѣлихме по порѣчието на рѣкитѣ.²⁾

¹⁾ „Планъ на старата българска столица Велико Търново“ (Извѣстия на бѣлг. археол. дружество I. 1910 стр. 121—146).

²⁾ Сжщото разпрѣдѣление прокарахме и при слѣднитѣ старини.